

STENOMUSEN 61

MEDLEMSBLAD FOR STENO MUSEETS VENNER – OKTOBER 2013

Tro og viden om verden

Science Museerne og Skole-Kirke-Samarbejdet i Aarhus Kommune har sammen udviklet nyt undervisningsmateriale.

I det meste af menneskehedens historie har der været en tæt sammenhæng mellem religion og naturforståelse. Men den moderne naturvidenskabs fortælling om verdens tilblivelse og livets opståen er meget forskellig fra

Bibelsens skabelsesberetning. Det betyder, at man kan møde mange forskellige verdensopfattelser, som det kan være vanskeligt at navigere i og forholde sig til. Med projektet "Tro og viden om verden" vil vi gerne give elever på 4.-6. klassetrin mulighed for at arbejde med forskellige verdensbilleder og forestillinger om verdens skabelse både ud fra et historisk og et nutidigt perspek-

Rundt omkring i undervisningsmateriale optræder professor Vis, som kan bidrage med supplerende oplysninger til de særligt interesserede. Tegning: Marie Dyekjær Eriksen.

Vi havde masser af sjov med at optage de små film med 'Aristoteles' (Kristian Jerslev, som her er tekniker), børnerporter Karl Toft og 'Galilei' (Lars Occhionero). Foto: Kamma Lauridsen.

tiv. Formålet er, at eleverne oplever og forstår, at videnskab og religion er to måder at anskue virkeligheden på, som kan besvare forskellige tilværelsesspørgsmål.

To kulturer

Materialet er udviklet i et samarbejde mellem Science Museerne og Skole-Kirke-Samarbejdet i Aarhus Kommune (SKS). Vi ville gerne have et nyt undervisningsmateriale til den nævnte aldersgruppe med fokus på verdensbilleder i bredeste forstand, og SKS ville gerne supplere deres formidling af

Fortsættes side 3.

STENOMUSEN

udgives af Steno Museets Venner. Bladet forekommer 3 gange årligt. Det sendes til foreningens medlemmer, men kan frit hentes af alle i museets foyer. Stof kan sendes til redaktionen.

Redaktion:

Knud Erik Sørensen, ansv.

kes@kes.dk

Hanne Teglhus

hanne.teglhus@si.au.dk

Aase Roland Jacobsen

aase.jacobsen@si.au.dk

Hans Buhl

hans.buhl@si.au.dk

Grafisk tilrettelæggelse:

Knud Erik Sørensen

Tryk:

Clemenstrykkeriet, 8382 Hinnerup.

STENO MUSEET

Danmarks Videnskabshistoriske Museum

C.F. Møllers Allé 2, bygn. 1100
Universitetsparken, 8000 Aarhus C
Tlf.: 8715 5415
E-mail: stenomuseet@si.au.dk
Web: www.stenomuseet.dk

Åbningstider: tirsdag-fredag kl. 9-16
lørdag-søndag kl. 11-16
mandag lukket

Sommeruniversitet igen i år

Den første uge af skolernes sommerferie 2013 havde vi fornøjelsen af at have besøg af 30 børn i alderen 9-13 år med lyst til Sommeruniversitet og vilde med naturvidenskab.

I år samarbejdede vi med iNano og datalogi, og eleverne arbejdede i både Steno Museet og Væksthusene.

Kamma Lauridsen

På iNano ekspedition i Væksthusene.
Foto: Kamma Lauridsen.

På tur i museets urtehave, hvor de giftige planter var i fokus. Foto: Kamma Lauridsen.

Tro og Viden om Verden

Fortsat fra forsiden.

den religiøse skabelsesforståelse med naturvidenskabelige perspektiver. Derfor var det oplagt at slå kræfterne sammen.

Arbejdsgruppen bestod af en museumsformidler, en fysiker/videnskabshistoriker, en lærer og en præst. Det viste sig at være en sammensætning, der kunne sætte de naturvidenskabelige og religiøse verdensforståelsers forskellige sprog og tankemåder i spil. Vi har haft et spændende og rigtig godt samarbejde, og den inspiration, som mødet mellem forskellige tankemåder har givet, har forhåbentlig bidraget til at løfte materialets kvalitet.

iBog

Elevmaterialet er udformet som en såkaldt iBog til brug på iPad. Derved har vi kunnet inkludere interaktive opgaver, billedserier og videoklip, hvor en børnerporter interviewer 'Aristoteles' og 'Galilei' om deres verdensopfattelser. Desuden er der en *professor Vis*, som iBogen igennem kan komme med supplerende oplysninger.

Der er udarbejdet en lærervejledning til materialet. Den giver en grundig introduktion til relationen mellem tro og viden, til mytebegrebet og til fire forskellige astronomiske verdensbilleder. Det betyder, at også lærere, som ikke tidligere har arbejdet med verdensbilleder, kan være godt rustet i mødet med eleverne. Herudover er der en detaljeret undervisningsvejledning til de enkelte opgaver i iBogen.

Materialet kan rekvireres ved henvendelse til Science Museernes skoletjeneste eller til Skole-Kirke-Samarbejdet i Aarhus Kommune: www.skole-kirke-aarhus.dk.

Tro og viden om verden

ET SAMARBEJDE MELLEM STENO MUSEET OG SKOLE-KIRKE-SAMARBEJDET I AARHUS KOMMUNE

Besøg på Steno Museet

Materialet er udformet med henblik på et tværfagligt samarbejde i fagene kristendomskundskab og natur/teknik.

Vi anbefaler, at eleverne som en naturlig del af forløbet får mulighed for at besøge Steno Museet. Her kan man bestille en rundvisning, der med afsæt i materialet og inddragelse af museets udstillinger vil perspektivere betydningen af tro og viden for det levede liv. Det er også muligt for klassen og dens lærere selv at anvende museets udstillingsafsnit om "Verdensbilleder", f.eks. i forbindelse med elevformidling.

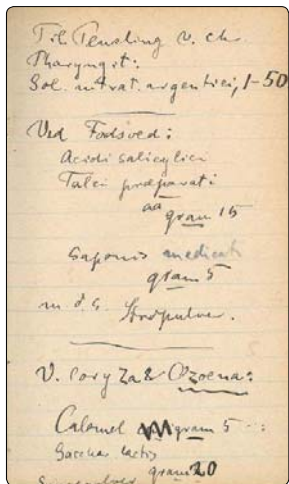
Under alle omstændigheder har vi sat en ramme for en god diskussion i børnehøjde om betydningen af videnskab og religion som redskaber for tolkning af tilværelsen.

Kamma Lauridsen og Hans Buhl

En kultiveret familie – lægeslægten Djørup

Flere af danmarkshistoriens store slægter og personligheder mødtes i et københavnsk hjem i 1800-tallet. Her boede Djørup'erne. En slægt, der bl.a. producerede flere dygtige læger i Danmark.

De interessante momenter ved at arbejde på museum findes ofte ikke i det konkrete arbejde med f.eks. udstillinger og opsætninger, men snarere i det, der ligger bag.

Laurits Djørups skrifter vidner om en idérig hjerne, som berørte alle emner inden for lægevidenskaben. Det var normalt i 1800-tallet, at læger opfandt egne lægemidler, som her f.eks. midler mod fodsved og forkølelse.

I det arkiv og de kældre og loftsrum, hvor man graver og pludselig finder nyt og ideer spirer. Da jeg, som en af de første opgaver som praktikant på Steno Museet, skulle beskrive en række forelæsningsnotater m.m. af lægen L. Djørup, begyndte jeg samtidig at undersøge Djørupnavnet. L. Djørup, som viste sig at være en Laurits, blev pludselig nøglen til en spændende slægtshistorie.

Slægten Djørup – læger i flere generationer

Slægten Djørup har sit navn efter landsbyen Djørup i Bislev sogn ved Nibe. Dens stamfader var proprietær Laurs Christensen Djørup, som kunne bryste sig af en lang karriere som tiendekommissær for en række herreder. Laurs blev i 1802 gift med Anne Sophie Stilling, og de fik ikke mindre end 9 børn, hvoraf jeg vil følge de 3.

Michael Djørup

Søn 1, Michael Djørup, født 1803, indleder linjen af læger i Djørupslægten. Allerede da han tager sin kirurgiske eksamen i 1825 er det med udmærkelse. 10 år senere bliver han regimentskirurg ved

Københavns artilleri, og han bevæger sig langsomt imod en karriere som læge inden for militæret. Ved siden af den konkrete lægegerning var han dog også en mand med store evner for administration og organisation. Han var en ivrig fortalere for og medvirkende ved de store omlæggelser af sygehusvæsenet, som fandt sted i første halvdel af 1800-tallet. Hertil var han medlem af Medicinsk Selskab og skrev for diverse skrifter og kommissioner, bl.a. for avisen *Fædrelandet*.

Christian Djørup

Søn 2, Christian Djørup, født 1804, var ikke læge, men derimod teolog, men stadig en interessant skikkelse. Han var bl.a. meget rost for sit bidrag til Landhusholdningsselskabets værkrække af 'Bidrag til Kundskab om de danske Provindsers nærværende Tilstand i oekonomisk Henseende' fra 1842. Christians børn rejser verden rundt som hhv. chef, børs-mægler, arkitekt og bankansat m.m. Heraf måske det engelskklingende navn, som går til en anden af Christians sønner, Gerhard Faye Djørup, født 1848. Han uddanner sig

til læge og er bl.a. virksom ved Sindssygehospitalet i Aarhus.

Frans Casper Djørup

Søn 3, Frans Casper Djørup, født 1813, er også læge og finder ligeledes sit virke inden for militæret, bl.a. som overlæge for hæren. Derudover er han aktiv som læge under den store koleraepidemi i 1853 og under krigen i 1864. Lige så velkendt er han dog for sin tid som praktiserende læge, hvor han beskrives som en varm sjæl med et rigt liv bag sig. 'Det var en glæde og nydelse at besøge ham og høre ham fortælle om sit lange liv', som en samtidig skriver.

Frans Casper Djørup får selv 10 børn, og 2 af dem nyder godt af faderens gode læge-lige position og følger samme erhverv, som det var almindeligt i 1800-tallet. Den ene af Frans Casper Djørups sønner er Vilhelm Djørup, født 1863, og som selv bliver fader til endnu en læge; Frans Djørup.

Den anden af Frans Casper Djørups lægesønner er "vores" Laurits Christian Djørup, født 1857. Han er en driftig fagmand, som igennem mange års virke er læge ved sindssygehospitalet i Vordingborg, ved Det Kongelige Frederiks Hospital i København, reservelæge i hæren, øjenlæge, sessionslæge, skolelæge og endelig praktiserende læge.

Stærke forbindelser

Igennem giftermål knyttede Djørup-slægten et stærkt net hen over Danmark. Christian Djørup blev således gift med en Holst-datter, Frantsine Kirstine Holst. Holst var en stor slægt, som med forskellige forgreninger kan føres tilbage til 1600-tallet. Frantsines søster Laura Cathinka Holst blev gift med ingen ringere end brygger J.C. Jacobsen.

Frans Casper var en højt skattet huslæge, elsket af såvel småkårsfolk som rige. Billede stillet til rådighed af Medicinsk Museion.

De to søstres mor var af slægten Steenstrup. Her indtræder således en række fremragende videnskabsmænd i Djørup-historien, bl.a. zoologen Japetus Steenstrup og geolog og polarforsker Vogelius Steenstrup. Frans Casper Djørup inddrog desuden en mere æstetisk tilføjelse til slægten, idet han havde giftet sig med Augusta Adolphine Oxenbøll, møster til forfatteren Henrik Pontoppidan.

Af breve, som Pontoppidans moder, Marie Oxenbøll, har sendt, fremgår det ofte, hvorledes især Laurits Christian Djørup er kommet i Pontoppidans præstegård, f.eks. i et brev fra 1887: 'Hos Djørups staaer det ogsaa fornøieligt til for tiden. Vilhelm blev Kandidat med Laud., Laurits er kommet tilbage og seer kjendelig godt ud'.

Som følge af en streng opdragelse var Carl Jacobsen en lidt mere følsom sjæl end sin far. En form for oprør kom der dog med tiden, da Carl Jacobsen skabte sit eget bryggeri og blev en stor kunstsamler og mæcen. Billede fra Glyptoteket.

Således indfletter flere interessante slægter sig med Djørups, og der var stort venskab mellem alle.

Laurits skriver dagbog, og herigennem får vi også et godt billede af, hvor livligt et hus Djørups var, med en trafik af skikkelser, som f.eks. billedkunstner Johan Rohde. Derudover færdedes malerne J.F. Willumsen og Kristian Zahrtmann i huset, udover en række grønlandforskere i form af familien Erichsen, admiral G.C. Amstrup samt C.F. Wandel m.fl.

Bryggeren og Djørup-familien

Udover et godt og frodigt slægtskab til bryggerfamilien knyttedes Djørup- og Jacobsen-

slægten også sammen på anden vis. J.C. Jacobsens søn Carl var nemlig overordentlig forelsket i Johanne Emilie Djørup, datter af Christian Djørup og dermed Carls kusine. Og forelskelsen var gengældt.

Men fader J.C. Jacobsen sagde rungende nej til sin søn og sendte ham i stedet udenlands, og Johanne måtte glemme ungdomsforelskelsen og se sig tilfreds med den norske læge Frederik Arentz. Det havde været faderens mening, at Carl først skulle færdiggøre sine studier og siden begynde som brygger, men forelskelsen fik Carl til intet mindre end at afbryde studierne i 1866, hvorefter han drog sydpå. I et senere brev til sine børn beskriver han situationen, som at han blev 'landsforvist'.

I 1867 får Carl da også et strengt og faderligt formanende brev, som netop omhandler forholdet til Johanne Emilie og dertil Carls 'intellektuelle og moralske slaphed'. Et brev senere samme år drejer sig om 'alvorsord om forholdet til Emilie Djørup' som åbenbart er svær at glemme.

Sikkert er det, at forholdet mellem far og søn Jacobsen altid var mere eller mindre stormfuldt, som det også er portrætteret i tv-serien 'Bryggeren', og når der var strid i familien, søgte Carl Jacobsen ofte til sin nære ven og betroede Frans Casper Djørup, som også optræder i serien i skikkelse af Lars Kaalund.

Laurits-samlingen i Steno Museet

Djørup-familien fortsætter i et forgrenet familietræ, men nu vil jeg lade ringen slutte i nutiden hos lægen Frans Djørup, som i 1970 udgav det fine lille værk *Bidrag til anatomiens historie i Danmark*. Således

Fortsættes side 14.

Nyt liv til gamle samlinger

Inden for de seneste par måneder har museet afhentet spændende effekter fra nedlagte "museumssamlinger".

Det gælder for en del offentlige og private institutioner, at ildsjæle gennem årene har gemt de instrumenter, det apparatur og andet materiale, som medarbejderne i institutionen har fundet særlig interessant, kostbart eller revolutionerende. Det hænder også, at de får etableret et lille lokalt museum.

Ofte har nogle af institutionens pensionerede medarbejdere gennem flere år sørget godt for samlingen – herunder registreret genstandene, arrangeret udstilling og skrevet tekster. Men lidt efter lidt forlader disse entusiastiske personer stedet, og omsorgen for samlingen forsvinder. Måske kommer den herefter til at henleve et tilbagetrukket, usynligt liv et sted i en kælder. Så pludselig en dag beslutter institutionsledelsen, at museets lokaler skal inddrages i institutionens drift, eller måske skal institutionen flytte eller nedlægges. Hvad gør man så med samlingen? Ja,

man kan jo få det hele kørt på lossepladsen, men man kan også gøre noget andet.

Museumsarbejde – sjovt og akut

Heldigvis kontakter institutionen ofte det lokale museum for at gøre opmærksom på, at her er en lokalitet og en samling, som måske bør undersøges lidt nærmere. Det kan jo være, at der netop her er en særlig historie eller værdifuldt materiale, som kan fortælle om institutionen eller om dens unikke kultur.

Det lokale museum besøger derpå stedet og samlingen, vælger det ud, som det selv kan have nytte af. Derefter vælger det ofte at kontakte andre institutioner eller museer, der også kan have interesse i den pågældende samling. Det var, hvad der skete, da Steno Museet i 2008 indsamlede fra Aalborg Sygehus og i 2012 fra Skaarup Seminarium, se *Stenomusen* nr. 56. Igen i år er museet blevet kontaktet af organisationer i forbindelse med nedlægning af samlinger af den ene eller anden årsag. Der gives som regel meget

Kun enkelte af genstandene på fotoet blev vurderet egnede til at indgå i Steno Museets samling. Blandt disse er det høje træskab i baggrunden – et inkubationsskab fra omkring 1900. Foto: Hanne Teglhus.

Morten Skydsgaard har hænderne i en ny spændende kasse. Kassen på gulvet viste sig at indeholde en fin apotekervægt af messing. Den hjemtog vi også. Foto: Hanne Teghhus.

kort tid til at få sådanne samlinger afviklet, da institutionens tidshorisont kan være presset. Steno Museet sætter stor pris på, at lokale institutioner selv indsamler, bevarer og registrerer, hvad de finder historisk interessant, men samlingerne lever et usikkert liv i sådanne omgivelser. Det er først, når et autoriseret museum får genstandene i sin varetægt, at disse er sikret for eftertiden.

Museumsarbejde – sjovt og snavset

Således blev museet bedt om at gennemgå en ældre medicinhistorisk samling, som et lokalt medicinhistorisk selskab havde etableret på Fyn, og et tilsvarende tilbud som fra Kolding Sygehus, som gennem mange år havde sørget for at bevare og udstille en del historisk materiale.

Når man drager af sted på sådan en opdagelses- og retningsaktion og ofte kun kan afsætte en enkelt dag til

projektet, må man have sin hjemlige samling og sit museums indsamlingspolitik i klar erindring. Det, vi hjemtager, skulle meget gerne supplere og bidrage med nye vinkler på de områder, hvor museet i forvejen indsamler.

Den fynske samling lå hængt i et kælderlokale på Syddansk Universitet. Den var blevet flyttet en del rundt, og ingen kendte mere noget til de mange effekter, som samlingen indeholdt. Vi måtte være rationelle, hurtige og stærkt kritiske i vores udvælgelse af genstande. Alligevel returnerede vi med en godt fyldt varevogn. I Kolding var det samme procedure. De mange museums genstande lå fordelt i fire kældere lokaler, hvoraf de to engang havde været det lokale museum.

Det er ret vigtig, at man ikke lider af støvallergi eller er bange for snavsede hænder, når man rykker ud til nedlagte samlinger.

Museumsarbejde – sjovt og forunderligt

Mange af genstandene fra Kolding var fint registrerede, hvilket hjælper med identifikationen af dem. Efter 6 timers koncentreret arbejde, hvor vi undervejs gennem-

gik alle store og små kasser og havde de fleste genstande gennem hænderne, endte vi igen med en varevogn fyldt med alverdens spændende, enestående eller spektakulære genstande.

Af særlige genstande fra Kolding kan nævnes en lang flettet kurv til sygetransport, en Fritz Hansen kørestol fra 1930'erne og et mahogniskab til inkubation fra omkring 1900. Fra Koldingsamlingen hjemtog vi også enkelte genstande til Steno Museets videnskabs-historiske afdeling, bl.a. en grammofon med stor grøn tragt, som man kender fra *His Master's Voice's* logo, og en rusten skrivemaskine – men af den sjældne pegetype, mærket Mignon fra 1913. Ingen af disse apparater fandtes i forvejen i Steno Museets samling. Desværre forlyder der ikke meget om, hvor de forskellige genstande og apparater oprindelig stammer fra, men da sygehuset har en lang historie, kan de godt være benyttet i en eller anden sammenhæng i sygehusets regi.

Museumsarbejde – sjovt og møjsommeligt
I Kolding foregik Steno Mu-

seets indsamling i tæt samarbejde med Dansk Sygeplejehistorisk Museum, som på deres side sørgede for at hjemtage de genstande, som passer ind i deres ansvarsområde.

Således blev sol og vind delt så godt, som vi kunne, til stor gavn for de pågældende museer. Det var ikke tilnærmelsesvis muligt eller relevant at indsamle alt, hvad de omtalte samlinger rummede, og vi må se i øjnene, at det, vi efterlader, fjernes af den lokale skrothandler.

Vel hjemkommet forestår så den næste hurdle med at få genstandene sorteret yderligere, således at noget indgår i museets samling, mens andet indgår i museets skoletjeneste eller rekvisitsamling. Til sidst kommer det møjsommelige og vigtige arbejde med at få genstandene registreret, fotograferet og indført i museets database, således at oplysninger om dem bliver offentligt tilgængelige til glæde og gavn for os alle sammen.

Hanne Teghhus

*Rejsegrammofon med håndsving af mærket Dulcephone. På drejeskiven anes hunden på en HMV grammofonplade. Den lille Mignon, AEG skrivemaskine er forsynet med et avanceret, cylinderformet skriveskivehoved.
Foto: Julie Bayer.*

Steno Museet til søs – eller næsten

Museet på ny lokalitet og i nyt samarbejde på Aarhus Havn i juli 2013.

Aarhus Kommune inviterede Steno Museet til at deltage i det store sejlskibsarrangement Tall Ships Races 4.-7. juli 2013 med en stand fra museet, og sådan noget vil vi

jo altid gerne. Vi valgte en lille pavillon på 3 × 3 m og besluttede at koncentrere os om temaerne “Opdagelsesrejser” og “Navigation til søs”. Desuden lykkedes det i samarbejde med Tall Ships Races at låne et StarLab miniplanetarium hos Center for Undervisningsmidler i Viborg.

Planetarieinspektør Aase R.

Jacobsen og undertegnede, godt hjulpet af frivillige museumsmedarbejdere og nogle af vore gode studenterformidlere, havde 4 intense og spændende sommerdage på havnen i Aarhus som naboer til andre museer i byen og ikke mindst til skoleskibene Danmark og Georg Stage.

Kære arrangører – send flere besøgende forbi

Arrangørerne havde forudset omkring 500.000 besøgende, som dog ikke alle kom forbi vores pavillon. Faktisk kunne vi godt have ønsket os lidt flere gæster, men der var dog interesserede besøgende at snakke med og fortælle til næsten hele tiden.

Publikumsflowet omkring museumsstandene og miniplanetariet kunne have været planlagt bedre, men det lærer arrangørerne af til næste gang – måske i 2017, hvor Aarhus skal være europæisk kulturby.

I miniplanetariet fortalte vi om stjernavigation, den aktuelle stjernehimme og himlens udseende på forskellige breddegrader. Vi havde annonceret 15 forestillinger, og der kom i alt 104 delta-

Museumsformidler Lars Ochionero er i fuld gang med at fortælle om den vide verden for store og små. På jorden står sødeplanten Stevia, som mange smagte på, og i baggrunden ses masterne af Skoleskibet Georg Stage. Foto: Aase Roland Jacobsen.

gere – en belægningsprocent på 27, så også det kunne have været bedre, men de, der kom, var yderst tilføjede.

Sekstanten virker – bare man ved hvordan

I pavillonen var museets store reliefglobus det helt store trækplaster. Desuden forsøgte vi at lære gæsterne at håndtere en sekstant. For de mindre børn var der “tegn dit eget Solsystem” og mulighed for at male og samle en uro med Solen, Jorden og Månen.

Ud over det havde vi blandt andet eksempler på, hvad opdagelsesrejsende har bragt med sig “hjem” – kaffe, lægeplanter, sygdomme, rigdomme og den “nye” sødeplante Stevia, som Væksthusene i Botanisk Have bidrog med, så gæsterne kunne smage på bladene.

Museet kipper gerne med flaget

Ved den slags arrangementer er det altid en overvejelse på museet, om de er umagen og pengene værd at bruge ressourcer på. Vi kan jo ikke måle sådan en aktivitet på besøgstallet på museet, men besøgstal er heldigvis ikke alt.

Dyb koncentration før Den blå Planet skal males. Det var meget populært at male og bygge sit eget tellurium, med Solen, Jorden og Månen. Flere, som denne unge pirat, nåede endda at bygge adskillige.

Foto: Jens Riggelsen.

Til Tall Ships Races fik museet vist flaget, talt med en masse spændende mennesker, måske inspireret nogle til at søge mere viden om vore te-

maer; og i hvert tilfælde gav det os fra museet nogle nye oplevelser og et afbræk fra det daglige arbejde.

Ole J. Knudsen

Det går fremad i væksthuse

Væksthuse i Botanisk Have har været under re-
 novering siden 2010. Væksthuse-
 nes gamle stål-
 konstruktioner er blevet
 restaureret, huse-
 ne har fået nye vin-
 duer, nyt var-
 meanlæg, nyt be-
 fugtnings-
 anlæg, og der er bygget et
 stort nyt tropehus. Det
 gamle tropehus er ved at
 blive indrettet til formid-
 lingshus og café.

I Middelhavshuset finder man planter, der stammer fra området omkring Middelhavet (i forgrunden), samt fra områder med middelhavsklima i Australien (til højre), og Sydafrika (i baggrunden). Foto: Birgitte Bergmann.

De Nye Væksthuse, som de
 indtil videre benævnes, be-
 står af et middelhavshus, et
 ørkenhus, et bjergskovshus
 samt et stort, nyt tropehus.

Planterne er i alle huse op-
 delt efter verdensdel, således

at man i ørkenhuset kan ob-
 servere forskelle og lighe-
 der mellem planter tilpas-
 set ørkenklima i henholds-
 vis Afrika og Amerika. Der
 er i beplantningen også lagt
 vægt på at vise planterne
 som en del af et landskab.

*Amerikansk ørken med bl.a. figenkaktus, søjlekaktus, agave og melokak-
 tus. Melokaktussen er ny i væksthuse. Den er sjov, fordi den har en iøj-
 nefaldende rød pude øverst. På puden danner den blomster og frugter
 hele året. Foto: Birgitte Bergmann.*

Planter og træer trives i nye omgivelser

Under renoveringen af de
 gamle huse blev planterne
 opbevaret andetsteds, de fle-
 ste på Aarhus Universitets
 forsøgsstation i Årslev på
 Fyn. Tilbageflytningen af
 planterne og tilplantningen
 af de tre gamle væksthuse
 begyndte i efteråret 2011.

I tropesøen vokser bl.a. Lotus. Den trives fint, er omkring 1,5 m høj og har både blomster og frugter.
Foto: Birgitte Bergmann.

Fra tårnet i det nye tropehus er der en fantastisk udsigt over vegetationen. Selvom huset kun har været tilplantet i omkring trekvart år, har man allerede nu en fornemmelse af at være i en tropisk regnskov.
Foto: Birgitte Bergmann.

Passionsblomsten (*Passiflora holosericea*) er nu omkring 5 m høj, og godt på vej op i tårnet. I tropehuset er der mange *Heliconius* sommerfugle, og passionsblomstens blade tjener som føde for sommerfuglenes larver.
Foto: Birgitte Bergmann.

Der er stor frodighed i den sydamerikanske bjergskov. Her finder man foruden træer, buske og urter også mange bregner samt talrige epifytter.

Foto: Birgitte Bergmann.

En kultiveret familie

Fortsat fra side 6.

har familien fortsat skabt læger, også i en tid hvor erhverv ikke længere 'går i arv'. Bogværket er pudsigt nok skabt med støtte fra Carlsbergs Mindelegat.

Steno Museets besiddelse af en række sirlige noter og forelæsningshæfter fra Laurits Djørups hånd, skrevet med den fineste skråskrift, samt en række notesbøger og papirer, vidner alle om, hvorledes Laurits var en passioneret mand af sit fag, som i stor stil nedskrev strøtanker og ideer. Samtidig får vi gennem disse skrifter også et indblik i livet som praktiserende læge, bl.a. på Gammel Strand i København.

I disse huse er langt de fleste planter faldet godt til og vokser på livet løs. Flytningen af planter fra det gamle tropehus til det nye begyndte i december 2012 og blev afsluttet i februar 2013. Store træer og buske blev plantet med det samme.

Heldigvis ser det ud til, at langt de fleste har overlevet strabadserne, og mange er nu i rigtig god vækst. Beplantningen er endnu ikke helt afsluttet – en del planter står stadig i potter og venter på at komme i jorden, efterhånden som de sidste anlægsarbejder bliver afsluttet.

Velkommen i 2014

Det er en stor fornøjelse at gå en tur gennem husene og se den frodighed, som hersker, og vi glæder os meget til at vise *De Nye Væksthuse* frem, når de åbner næste år.

Birgitte Bergmann
og Finn Borchsenius

Men vigtigheden for mig at se i at bevare netop hans notater skyldes dog ikke kun Laurits som person og hans livsværk, men også Laurits som nøgle til en slægt og til et stykke danmarkshistorie. Som et stort puslespil knytter personligheder sig sammen henover det danske land, og ved at gemme nogle ting og undersøge dem kan vi pludselig også få indsigt i andre slægter og forhold.

Steno Museets materiale vedr. Djørup omfatter også nogle fine, gamle feltkirurgknive, som familien har gemt, indtil det hele i 2009 blev doneret til Steno Museet af et oldebarn, Morten Djørup.

Julie Luna Bayer, Cand. mag.
i nordisk litteratur og museologi

Tag din hjerne med på Steno Museet

i efterårsferien lørdag 12. - søndag 20. okt. 2013 kl. 10-16
med eksperimenter og aktiviteter for børn

Lær om **HJERNEN**

**GRATIS
ADGANG**
til museet
u 18 år

Se **FYSIKSHOWET** kl. 12 og 14

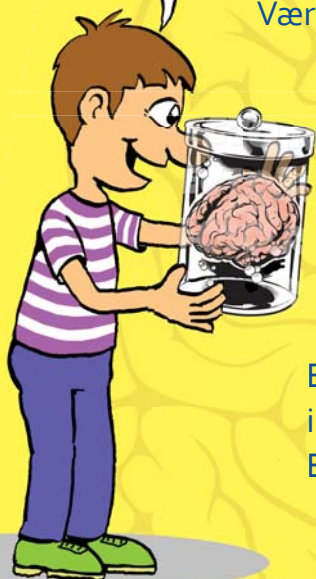
Lær om **EFTERÅRSHIMLEN I PLANETARIET** kl. 11, 13 og 15

Hvor sidder
nysgerrigheden?

Leg med **EKSPERIMENTER**

Vær med i **TEGNEKONKURRENCEN**

CAFÉ med frugt, mad og drikke

Besøg Ole Rømer-Observatoriet
i Højbjerg kl. 18 og 20.

Bestilling nødvendig på 8715 5415

Indtil 15. december 2013

Forestillingen *Havets Planter* vises i planetariet lørdage og søndage kl. 15 samt på bestilling.

Lørdag 12. oktober til søndag 20. oktober kl. 10-16

Efterårsferiearrangement for hele familien: *Tag din hjerne med på Steno Museet*. Aktiviteter om hjernen, fysikshow, tegnekonkurrence, leg med eksperimenter og planetarieforestillinger. Se side 15.

Lørdag 12. oktober til søndag 20. oktober kl. 18 og 20

Forevisninger på Ole Rømer-Observatoriet. Tilmelding nødvendig på tlf. 8715 5415.

Lørdag 19. oktober kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Twilight highlights*. Planetarieinspektør Aase Roland Jacobsen sætter Månen, vampyrer og varulve i fokus med myter og fakta. Indimellem spiller vi udvalgte musikstykker fra "Twilight Sagaen" under planetariets stjernehimmel. Udstillingerne er åbne kl. 19.30-22.

Onsdag 6. november kl. 19

Medicinhistorisk Selskab for Fyn og Jylland. Foredrag ved pens. narkoselæge Anne Holten Jensen og overlæge Carl Eli Olsen, Medicinsk Historisk Samling, Næstved: *Polioepidemien i Danmark 1952-1953. En øjenvidneberetning*.

Søndag 17. november kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Starbird Returns*. En musik- og billedkomposition i planetariesalen af jazzmusikeren og komponisten Ray Pitts, som døde i 2012. Udstillingerne er åbne kl. 19.30-22.

Onsdag 4. december kl. 19

Medicinhistorisk Selskab for Fyn og Jylland. Foredrag ved pens. praktiserende læge, dr. med. Troels Kardel: *Nyt om det kendte og nyt om det ukendte i Stenos videnskabelige værker*.

Tirsdag 17. december NB! kun kl. 20

Fuldmåneaften med Vin, Viden og Visuals: *Julestjernen*. I cafeen fortæller planetarieleder Ole J. Knudsen om Betlehemsstjernen, og om, hvad de så eller ikke så dengang for cirka 2.000 år siden. Bagefter går vi i planetariet for at se på stjernehimlen over Betlehem nu og dengang.

2014**Torsdag 16. januar NB! kun kl. 20**

Fuldmåneaften med Vin, Viden og Visuals: *Nytårskoncert i cafeen* med saxofonkvartetten Jutlandia. Efter koncerten fortæller vi lidt om den aktuelle stjernehimmel i planetariesalen.

Museet er lukket mellem jul og nytår, fra og med mandag 23. december 2013 til og med onsdag 1. januar 2014.